

A fiatalember ott állt a könyvespolc előtt és a köteteket nézte. Némelyiknek, a viseletes papírborítás miatt, alig tudta kibetűzni a címét. Zavartan fordult hátra, amikor belépett az igazgató.

– Üljön csak le, Balogh, érezze magát otthon!

A fiatalember, eleget téve a fölszólításnak, leült az íróasztal melletti támlátlan ülésre.

– Ugye tudja, miért hívtam, Balogh? – kérdezte az igazgató még mindig az ajtóban állva.

– Igen, Zentai elvtárs – hebegte a fiatalember, szemét az asztallapra szögezve.

– Ne szégyellje magát előttem, Balogh. Forduljon meg, és nézzen nyugodtan a szemembe. Még a legjobbakkal is megesik, hogy hibáznak olykor-olykor, nem igaz?

A fiatalember nem válaszolt.

– Mondja csak, Balogh, mivel is foglalkozik a maga apja?

– Szobafestő-mázoló, tapétázó, kérem szépen, Zentai elvtárs.

– Derék egy szakma, meg kell hagyni – felelte az igazgató, és a szoba túlsó végén levő ablakhoz sétált. Elhúzta a függönyt, az ablakot kinyitotta résnyire, aztán rágyújtott egy cigarettára.

– Megkínálnám, Balogh, de tudja, azt nem lehet. Hát az édesanyja? Ő mit csinál?

– Meghalt, Zentai elvtárs, nyolcéves koromban. Infarktus vitte el, egyik pillanatról a másikra. De dolgozott ő kisgyermekgondozóként; aztán betanított szakmunkás lett a gázgyárban és végül takarítónő egy gimnáziumban.

Az igazgató nem felelt. Komótosan szívta cigarettáját. Szemlátomást untatta a fiatalember tolakodó, részletező előadása, és az előadásában megbúvó fölényes hang. Miután elnyomta a párkányon levő bádoghamutálban a cigarettáját, visszacsukta az ablakot, megigazította a függönyt, és az íróasztalához lépett. Az asztal egyik kulccsal zárható fiókjából vizes poharat és egy üveg konyakot vett elő. Gyakorlott mozdulattal töltött magának, s csukott szemmel és remegő ajkakkal úgy hajtotta föl az italt, mint messzi vándorútról hazatérő, megfáradt lélek.

– Szegény asszony – mondta miután az üres poharat az asztallapra csapta. – Vajon mit szólna, ha tudná, mibe keveredett egyszülött fia? Gyanítom, a szégyen vasmarokkal fojtogatná szívét, és bánná azt a percet, amikor... Na, de hagyjuk, nem erről akartam magával beszélni, Balogh.

– Igenis, Zentai elvtárs – felelte a fiatalember. Még mindig az asztallapot nézte.

– Mondjon akárki akármit – folytatta az igazgató –, a lopás az bűn, és aki az üzem tulajdonát önhatalmúlag kisajátítja, az nemcsak engem rabol meg, hanem az épülő szocializmust is. Hiszen tudvalevő, aki mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, az a fennálló alkotmányos rend ellen uszít, s tetteért szabadságvesztéssel

is sújtható. Tudja, Balogh, pár éve még főbe lőtték volna magát, az hétszentség. De hagyjuk meg a barbarizmust a hanyatló nyugatnak. Emberek vagyunk, nem állatok.

Az igazgató töltött magának egy újabb pohárral. Gondolkodás nélkül, csukott szemmel és remegő ajkakkal hajtotta föl az italt. Miután kényelmesen hátradólt karosszékében, cigarettát halászott elő ezüstözött tárcájából, és rágyújtott. A füstöt a fiatalember felé fújta, aki zavarában egy pillanatra a szoba túlsó felén levő csukott ablakra szögezte tekintetét, majd vissza az asztallapra.

– Kedves, Balogh, nincs olyan, amit ne lehetne jóvá tenni. Mindennek megvan az ára, és aki azt képes megfizetni, az valóban hazafinak nevezheti magát. A brigádvezető már így is tájékozódik, a bizalmiról nem is beszélve. De ha együttműködik, Balogh, megúszhatja. Hány éves is maga pontosan?

– Tizenhét, Zentai elvtárs.

– Kiváló! – csattant fel az igazgató, s egy pillanatra úgy tűnt, mintha kacintott volna örömeiben. – Pontosán ilyen életerős, életigenlő fiatalemberre van szüksége ennek az országnak. Az olyanokból, Balogh, mint maga, a jövő profitálni fog. Hogy azt ne mondjam, a fiatalság a kézzelfogható biztosíték. Nem kell ahhoz nagy tudós-nak lenni, hogy ezt belássuk. A sihederek mohósága megfelelő kontroll alatt még a javunkra válhat, nem gondolja?

– Igaza van, Zentai elvtárs, teljes mértékben igaza.

– Ha azt teszi, amit mondok, akkor nem lesz baj, nem esik bántódása, ezt személyesen garantálom. Hiszen a büntetés célja: a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el.

Az igazgató jelentőségteljes arccal töltött magának még egy pohárral. Csukott szemmel és remegő ajkakkal hajtotta föl a konyakot. Miután odakoppantotta a poharat az asztallaphoz, a kulccsal zárható fiókból elővett egy bekeretezett fényképet és a fiatalember elé rakta.

– Nézze meg nyugodtan, Balogh, ő a lányom, Elvira, nyáron lesz tizenhat. A leg-hőbb vágya bekerülni a Balett Intézetbe. Van fogalma arról, ez mit jelent?

A fiatalemberre egy kócos hajú, teltarcú, szemüveges lány mosolygott. A homlokát és orrának környékét elvakart pattanások borították.

– Mint tudja – folytatta kimért hangon az igazgató –, idén a mi üzemünkben kerül megrendezésre a Megyei Termelészövetkezetek Bálja, amelynek – mint mindig – kiemelt díszvendége a pártbizottság titkára. Nem kell aláhúznom, mennyire megtisztelő az ő személyes jelenléte. Ami a lényeg: az idei bálon az én Elvirám táncolja a nyitókeringőt, ezzel emelve a rendezvény fényét, mégpedig magával, kedves Balogh. Igen, jól hallotta. Táncolni fog a lányommal, és ez nem vagy-vagy kérdése, hanem állampolgári kötelessége; ez tiszta és hazafias cselekedet. Ugye tudja, mi történik abban az esetben, ha visszakozik, Balogh? – kérdezte az igazgató, és elhallgatott.

A fiatalember pontosan tudta, mit kockáztat egy nemleges válasszal. Bólintott.

– Helyes. A részleteket a későbbiekben megbeszéljük, de szerezzen valahonnan egy tisztességes öltönyt. A kezeit pedig a rendezvényig alaposabban mossa. Az olajfolt, tudniillik, nem éppen szívderítő látvány. Van esetleg bármi, amit tehetnék magáért... tehetnék érted, fiam?

Ekkor az igazgató kissé kiemelkedik székeből, hátra veti fejét és kacagni kezd; egész testében rázkódik, a homlokán két ránc között duzzadni kezd a bőr, addig, amíg a közepéből ki nem pattan egy orgonaszál, a mennyezetről sűrű, kövér pelyhekben hullani kezd a hó, az igazgató testét rázza a kacagás, a szobát betölti a hang és a havazás, a hó megül a polcokon, a zsúfolt asztallapon, a kopottas bútorokon, az igazgató vállán, fején, hasán, egész testét rázza a kacagás, a homloka közepén virágzó orgonaszál, a mennyezetről sűrű, kövér pelyhekben hull a hó, megül az apró lila szirmokon, a kacagástól remegnek a falak, a falakról mállani kezd a tapéta, a ragasztás mentén elenged, a szobát betölti a hang és a havazás, a hó megül a polcokon, a zsúfolt asztallapon, a kopottas bútorokon, az igazgató vállán, fején, hasán, aztán nyílik az ajtó, belép a havazásba a titkárnő, alumínium tálcán kávécsészét egyensúlyoz, az asztalhoz lép, szemét a fiatalemberre villantja, a csészét leemeli a tálcáról, az igazgató elé rakja, a kávéba hull a hó, a titkárnő mosolyog, az igazgató egész testét rázza kacagás, a homloka közepén virágzó orgonaszál, a hó megül a polcokon, a zsúfolt asztallapon, a kopottas bútorokon, az apró lila szirmokon, a titkárnő kontyba fogott haján, szemét a fiatalemberre villantja, megfordul, elindul az ajtó felé, a fiatalember önkéntelenül is utána fordul, tekintetével követi a titkárnő lépteit, a térd fölött véget érő szűk szoknya rátapad a fenekére, kiemeli a vonalait, körömcipője a parkettára hullott hóba süpped, járása finom, a lábain testszínű harisnya, a térd fölött véget érő szűk szoknya rátapad a fenekére, kiemeli a vonalait, a mennyezetről sűrű, kövér pelyhekben hull a hó, a titkárnő megáll az ajtóban, visszafordul, a fiatalemberre villantja tekintetét, bal kezében a tálca, jobb kezének mutatóujját a szájához emeli, duzzadt, vörösré rúzszott ajkaival csücsörít, aztán behúzza maga mögött az ajtót, a kacagás halkul, aztán teljesen elhal, végül a csend a csend a csend az igazgató homloka közepén a virágzó orgonaszál megremeg és a szobát kezdi betölteni a mennyezetről hulló sűrű kövér pelyhek egyre erősebb suttogása, bármi, amit tehetnék érted, fiam?

A fiatalembernek eszébe jutott egy kötet, amit az ajtó melletti könyvespolcon látott.

– Igen, Zentai elvtárs – mondta és megköszöri a torkát. – A világirodalmi-antológiát kölcsönkérhetném hétvégi határidővel olvasásra?

Az igazgató elnyomta a cigarettáját, majd derűs mosollyal az arcán odasétált a polchoz, leemelte a könyvet és a fiatalember kezébe nyomta.

– Tudja, Balogh, maga nem is olyan elveszett lélek, mint azt elsöre gondolnánk. Ki hinné, hogy egy magafajta szeret művelődni?

Mielőtt a fiatalember kilépett az ajtón, az igazgató a vállára tette a kezét.

– Aztán csak kitartóan odalent a szalagsor mellett. Miközben a sérült tárcsákat válogatja az épek közül, gondoljon arra, Balogh, két hét múlva itt a bál, és mindenki – még a pártbizottság titkára is – magának és az én Elvirámnak fog tapsolni. Gyönyörű pár lesznek.

A fiatalember mosolyt erőltetett az arcára, és kilépett az irodából.

– Köszönöm a prózakötetet, Zentai elvtárs.

– Igazán nincs mit – felelte az igazgató, és becsukta az ajtót.